

Islamiska staten i provinsen Khorasan (IS-K)¹

Den 26 augusti 2021 attackerades Abbey Gate, en av ingångarna till Kabuls flygplats, av en självmordsbombare. Attacken har i skrivande stund (30/8) resulterat i över hundra döda, och 140 sårade. Bland dessa finns främst afghaner som väntat på att evakueras, men även amerikansk militärpersonal.²

Terrorgrupperingen *Islamiska staten i provinsen Khorasan* (IS-K) har tagit på sig dådet, som av experter beskrivs som sofistikerat i både planering och utförande. Nya attacker befaras, och attentat av denna typ kan ge grupperingen mer publicitet och utökade rekryteringsmöjligheter.³

IS-K har stått bakom ett stort antal terroråd i Afghanistan och Pakistan sedan 2015, och beskrevs 2018 som en av världens fyra dödligaste terrororganisationer.⁴ Till följd av stora förluster under 2019 och 2020 ansågs grupperingen av flera vara besegrad, men har åter vuxit sig starka. Experter benämner nu IS-K som ett av de största hoten mot fred och säkerhet i Afghanistan. Grupperingens fiendliga relation med Talibanrörelsen kan blåsa nytt liv i inbördeskriget.⁵

Den här texten ger en kortfattad och övergripande presentation av IS-K. Texten beskriver kortfattat grupperingens bakgrund och framväxt, samt vilka konsekvenser händelsen och utvecklingen kan få på global nivå.

¹ Likt många andra jihadistiska grupper kommer IS-K med många namnvarianter, såsom Islamic State Khorasan, ISIS-K och IS-KP.

² Frenker m.fl. (2021), Ali och Nichols (2021).

³ The Soufan Center (2021), Jadoon och Mines (2021).

⁴ Jadoon och Mines (2021), CSIS (2018), CISAC (2018).

⁵ The Soufan Center (2021), Jadoon och Mines (2021).

Bakgrund

IS-K är Islamiska statens (IS) gren i Afghanistan och Pakistan. Grupperingen växte fram under 2014 och grundades formellt som en del av IS i januari 2015.⁶ Grupperingen delar samma salafi-jihadistiska ideologi som moderorganisationen.⁷ De håller främst till i de afghanska provinserna Nangarhar och Kunar i östra Afghanistan på gränsen till Pakistan. Dessa områden har tidigare varit starka fästern för terrororganisationen al-Qaida. Trots att IS-K inte har den afghanska huvudstaden Kabul som främsta fäste, har de genomfört ett flertal dödliga terroråd i staden. IS-K består av en blandning av före detta medlemmar ur en mängd islamistiska och nationalistiska miliser i regionen, vilka valt att bryta med sina gamla grupperingar för att ansluta sig till IS.^{8,9} Närheten till Pakistan har gjort att IS-K också kunnat rekrytera från pakistanska klanområden.¹⁰

Även om det inte är helt klarlagt hur relationen till moderorganisationen ser ut finns de som pekar på ett starkt stöd såväl ekonomiskt som i antal stridande, medan andra pekar på enbart ett mindre stöd¹¹ – pekas Afghanistan ut som ett möjligt geografiskt område att försöka bygga upp ett islamiskt kalifat i Central- och Sydostasien.¹²

Likt IS ser grupperingen USA och andra västmakter som fiender, men deras huvudfiende är Talibanrörelsen som nyligen tog tillbaka makten i Afghanistan. IS-K och Talibanerna har stridit mot varandra i Nangarhar-provinsen sedan IS-K grundades.¹³ Motståndet handlar om ideologiska skillnader, men också om en kamp om resurser och territoriell kontroll.

Ideologiskt går Talibanrörelsens ambition att bygga ett islamiskt emirat direkt i klinch med IS-K:s önskan att bygga ett islamiskt kalifat i samma område. IS-K är starkt kritiska till Talibanrörelsens nära kopplingar till afghanska klanstrukturer och pakistanska underrättelsetjänsten ISI. Sådana samarbeten går emot IS-K:s grundläggande världsbild: Guds storhet och att all makt skall komma från Gud.

Talibanrörelsen har även förlorat medlemmar till IS-K. Även om det funnits försök att mäkla fred mellan parterna har detta misslyckats och resulterat i väpnad konflikt. Detta har fått stora konsekvenser för lokalbefolkningen. Relationen mellan IS-K och den afghanska regeringen har också varit turbulent, även om den under perioder inte varit våldsam.¹⁴

⁶ CISAC (2018).

⁷ Se exempelvis *ideologi* i CVE (2020).

⁸ Dessa inkluderar de afghanska och pakistanska Talibanrörelserna, Lashkar-e Taiba, Jamaat-ud-Dawa, the Haqqani Network och Islamic Movement of Uzbekistan (IMU).

⁹ CSIS (2018).

¹⁰ Jadoon och Mines (2021).

¹¹ CISAC (2018).

¹² Gallom (2021), Jadoon och Mines (2021), CSIS (2018), CTED (2018).

¹³ CISAC (2018).

¹⁴ CISAC (2018).

Global hotnivå

IS-K:s förmåga att attackera mål globalt splittrar experter och andra yrkesverksamma. Just nu anses grupperingen vara ett hot främst för Afghanistan.¹⁵ En trolig utveckling är att konflikten i Afghanistan kan ge näring till propaganda som får globala konsekvenser när det gäller islamistiska terrorrörelsers självförtroende och tillväxt. Samtidigt varnar experter på den amerikanska tankesmedjan The Soufan Center att den instabila situationen i Afghanistan kan leda till eskalerande väpnade inre konflikter och att landet återigen blir en fristad för våldsbejakande islamistiska extremister under flera olika beteckningar.¹⁶

¹⁵ Jadoon och Mines (2021).

¹⁶ Se exempelvis The Soufan Center (2021), Slate (2021).

Referenser

Center for Strategic and International Studies, CSIS (2018). *Islamic State Khorasan (IS-K)*. https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/181113-IS-K_Backgrounder.pdf?LgtpuuPVxjdGU6g_idQIIH4cl1lLgZ0t. Publicerad den 13 november 2018. Hämtad den 30 augusti 2021.

The Center for International Security and Cooperation, CISAC (2018). *Mapping Militant Organizations. "Islamic State in Khorasan Province (IS-KP)"*. Stanford University. https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/islamic-state-khorasan-province#text_block_19687. Senast uppdaterad juni 2018. Hämtad den 30 augusti 2021.

Center mot våldsbejakande extremism, CVE (2020). *Den våldsbejakande islamistiska miljön*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Frenkler, C., Storakaas, A., och Widestrand, K. (2021). *Över 100 döda vid bombdåden i Kabul*. <https://www.svt.se/nyheter/just-nu-explosion-vid-kabuls-flyg-plats>. Publicerad den 27 augusti 2021. Hämtad den 30 augusti 2021.

Gallom, M. (2021). *Why ISIS-K poses a significant security threat in Afghanistan as civilians, troops attempt to flee*. https://www.cbc.ca/news/world/isis-k-afghanistan-taliban-security-threat-1.6153177?_vfz=medium%3Dsharebar. Publicerad den 26 augusti 2021. Hämtad 30 augusti 2021.

Jadoon, A., och Mines, A. (2021). *What is ISIS-K? Two terrorism experts on the group behind the deadly Kabul airport attack and its rivalry with the Taliban*. <https://theconversation.com/what-is-isis-k-two-terrorism-experts-on-the-group-behind-the-deadly-kabul-airport-attack-and-its-rivalry-with-the-taliban-166873>. Publicerad den 26 augusti 2021. Hämtad den 30 augusti 2021.

Ali, I och Nichols, M. (2021) *Pentagon says Kabul attack carried out by one suicide bomber*. <https://www.reuters.com/world/pentagon-says-kabul-attack-carried-out-by-one-suicide-bomber-2021-08-27/>. Publicerad den 27 augusti 2021. Hämtad 1 september 2021.

Slate (2021). *Whats Next: Afghanistan's Power Vacuum (Podcast)*. <https://slate.com/podcasts/what-next/2021/08/what-is-isis-k>. Publicerad 30 augusti 2021. Hämtad 30 augusti 2021.

The Soufan Center (2021). *IntelBrief: Islamic State Khorasan (IS-K) Attacks Devastate Kabul*. <https://thesoufancenter.org/intelbrief-2021-august-27/>. Publicerad den 27 augusti 2021. Hämtad den 30 augusti 2021.

United Nations Security Council Counter-Terrorism Committee (2018). *"Twenty-second report of the Analytical Support and Sanctions Monitoring Team submitted pursuant to resolution 2368 (2017) concerning ISIL (Da'esh), Al-Qaida and associated individuals and entities, United Nations Security Council 13 (2018)*. <https://undocs.org/S/2018/705>. Publicerad 27 juli 2018. Hämtad den 30 augusti 2021.